

2. Корнієвський О. Громадські об'єднання у системі національної безпеки держави : монографія / О.А. Корнієвський. – К. : Альтерпрес, 2010. – 396 с.
3. Пасько Я. Соціальна держава і громадянське суспільство: співпраця versus протистояння : монографія / Ярослав Ігорович Пасько. – К. : ПАРАПАН, 2008. – 272 с.
4. Корнієвський О. Інституційно-правові аспекти державно-громадської взаємодії в Україні у «постреволюційний» період / Олександр Анатолійович Корнієвський // Україна XXI століття: тенденції та перспективи розвитку : матеріали XVI Всеукр. наук.-практ. конф. – К. : Вид-во Європейського університету, 2015. – С. 13-17.

The attention is focused on the fact that the harmonious coexistence of law and social origins of modern democratic statehood is the main condition for sustainability of state form of government. Stimulating the civil society organizations' participation in social and economic processes, providing them social and other socially meaningful services are defined as an important factor in establishing social and law-governed statehood.

Keywords: social and law-governed state, social justice, rule of law, civil society organizations, social services.

Отримано: 23.05.2016

УДК 323.283(477)

В. Ю. Маркітантов

ПОЛІТИЧНИЙ ТЕРОРИЗМ: ХАРАКТЕР І ПРОЯВИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

У статті аналізується політичний тероризм як одна із найбільших загроз для безпеки сучасного світу. Розглянуто особливості політичного тероризму. Здійснено аналіз передумов та проявів тероризму в сучасній Україні. Визначено та простежено зміни у характері терористичної діяльності на території України.

Ключові слова: терор, тероризм, політичний тероризм, Україна.

Тероризм є давно відомим видом злочинної діяльності. З часом змінювалися лише способи, засоби та знаряддя вчинення терористичних актів, але зміст їх форм і методів завжди залишався незмінним. Наприкінці ХХ століття людство опинилося перед фактом поширення тероризму у світовому масштабі й сьогодні загроза тероризму залишається однією з найбільших небезпек для політичного життя значної частини світу. Ця небезпека останнім часом лише посилюється, оскільки політич-

ний тероризм не лише дестабілізує ситуацію у якійсь певній країні або ж регіоні, але й ставить під загрозу існування усїєї світової безпекової системи та світового порядку в цілому. Його жертвами можуть стати окремі особи, етноси, народи, країни, регіони. До того ж терористичні акти в США (Нью-Йоркські хмарочоси-близнюки, Пентагон) у 2001 р., у Великобританії (Лондонське метро) 2005 р., в Росії (Московське метро) у 2010 р. та (Московський аеропорт) у 2011 р., у Франції (Паризькі стадіон, ресторан, театр) у 2015 р. та інші стали свідченням того, що сучасна держава не спроможна власними силами забезпечити безпеку своїх громадян.

Постійна еволюція та трансформації тероризму, набуття ним транснаціональних рис перетворили його на глобальну проблему сучасного світу. Під час здійснення терористичних актів сьогодні використовують новітні технології, найсучасніші види транспорту, зв'язку та спостереження.

Не була позбавлена цієї загрози й Україна, долучившись до загальноєвропейських проблем, однією з яких і був тероризм. Ситуація істотно змінюється з крахом режиму В. Януковича та окупацією низки територій України. З огляду на це проблема дослідження даного феномену залишається актуальною.

Мета статті полягає у виявленні проявів політичного тероризму в сучасній Україні.

Термін «тероризм» не має узгодженого визначення у сучасній науці. Складність визначення поняття полягає у тому, що різні сторони протистояння розглядають терористичну діяльність з різних позицій. Так, для однієї з сторін вона безперечно є злочином, порушенням закону, проте, для іншої – боротьбою за національне визволення або інші вищі цілі. До цього часу ООН не схвалила загальноприйнятого визначення тероризму [Див.: 14, с. 1].

У більшості випадків тероризм є продовженням політичної боротьби насильницькими, жорстокими за формою засобами, які спрямовані в кінцевому підсумку проти політичних організацій, політичних лідерів і/або державно-владних структур [6, с. 38]. Як правило цей метод політичної боротьби використовують у крайніх випадках, у кризових ситуаціях і особливо при кризі державно-правової системи. До використання тероризму в політичному житті конфліктуєчі сторони підштовхують різного роду гострі протиріччя (релігійні, територіальні, соціальні тощо), а також застої у суспільному розвитку. Не бачачи іншого способу вирішення конфлікту або не володіючи іншими ресурсами боротьби вони, прагнучи швид-

ко та кардинально змінити існуючу ситуацію, можуть вдаватися до тероризму.

У законі України «Про боротьбу з тероризмом» зазначається, що «тероризм – суспільно небезпечна діяльність, яка полягає у свідомому, цілеспрямованому застосуванні насильства шляхом захоплення заручників, підпалів, убивств, тортур, залякування населення та органів влади або вчинення інших посягань на життя чи здоров'я ні в чому не винних людей або погрози вчинення злочинних дій з метою досягнення злочинних цілей» [10].

Особливістю політичного тероризму є залякування населення як спосіб впливу на владу, інструмент тиску на неї. «Публічність дій, масовість жертв, навіювання суцільного страху, – відзначає Г. Маляр, – є проміжною метою для досягнення кінцевої політичної мети» [14, с. 2]. Під політичною метою розуміють прагнення отримання та утримування влади, повалення існуючого режиму, впливу на ухвалення рішень органами державної влади, на внутрішні, регіональні та світові політичні процеси.

Політичний тероризм проявляється у шантажі державних діячів, убивствах людей, нанесенні їм тілесних ушкоджень, знищенні різноманітних стратегічно важливих та господарських об'єктів (житлових будинків, адміністративних будівель, військових об'єктів тощо), захопленні заручників, злочинному втручанні у роботу транспортної артерії та інших насильницьких діях [11, с. 266].

Г. Новоскольцев зауважує на тому, що внутрішньонаціональний тероризм притаманний не лише тому періоду, коли суспільство переходить від демократії до тоталітаризму, а й у часи, коли відбувається крутий перелом, перехід від тоталітаризму до демократії. У цей час часто ослаблюється центральна і місцева влада, провідні державні і суспільні інститути, формальний і неформальний соціальний контроль, відбувається зміна ідеологій і моральних орієнтирів і зростає напруженість і тривожність в суспільстві. Це завжди викликає зростання насильства, в тому числі поширення тероризму, з яким держава зусиллями правоохоронних органів може не справлятися [16].

Остаточний розпад радянської тоталітарної системи, перехід до ринкових відносин, демократії та громадянського суспільства суттєво похитнув систему державного терору, що була традиційною для СРСР, але при цьому створив фундамент для терористичних проявів. Після розвалу СРСР у низці держав пострадянського простору відновлюється практика тероризму в формі вбивств депутатів, журналістів, профспі-

кових та політичних лідерів, захоплення заручників, нападів на офіси фірм та політичних партій, вибухів на вокзалах, викрадення літаків тощо.

На відміну від значної частини колишніх радянських республік (Грузії, Вірменії, Азербайджану, Молдови, Таджикистану, Киргизії, Росії), Україна, здобувши незалежність, розпочала демократичні перетворення мирним шляхом. Проте, інтегруючись у загальноєвропейські процеси, вона долучилася й до тих проблем, що знаходились за міждержавними відносинами. Однією з центральних проблем, такою що сьогодні загрожує безпеці багатьох, і не лише європейських країн, є тероризм.

В Україні в 1990-х та й на початку 2000-х років не було виявлено терористичних організацій, які б орієнтувалися на повалення державного ладу. Проблема тероризму в Україні перебувала в іншій площині – у межах кримінального тероризму всередині країни та діяльності закордонних терористичних організацій на території України. Крім того, процеси реформування в 90-х роках спричинили появу та розвиток політичного терору проти представників політичних партій, громадських організацій, осіб різних сфер діяльності тощо. Широкого розмаху в той час набирають і вбивства на замовлення, метою яких було усунення конкурентів тощо.

Для посилення тероризму в Україні на початковому етапі розвитку, на думку науковців, склався цілий комплекс передумов соціального, національного, ідеологічного, психологічного характеру. Найбільш характерними серед них були такі: крах тоталітарної системи і розпад імперії; парафіт влади і державно-економічна криза; стрімке падіння життєвого рівня; нестійкість системи громадянських відносин, структур і зруйнування звичних світоглядних засад; загострення різних – політичних, соціальних, національних протиріч і вивільнення агресивних потенцій; загальне падіння моралі; торжество цинізму; легалізація безсоромності; вибух злочинності [16].

Розмірковуючи над можливими факторами, що могли спричинити появу тероризму в Україні у перші десятиліття незалежності, науковці виділяли наступні: 1) релігійні питання, які пов'язані з багатоконфесійністю, існуючою в межах нашої країни; 2) кримськотатарський фактор; 3) вступ до НАТО; 4) економічні кризи; 5) бідність; 6) політична складова, що полягає у рівні внутрішньої та зовнішньої політики країни [15, с. 65].

Л. Сукмановська виокремлює наступні сприятливі для проявів тероризму в Україні умови: високий рівень злочинності; корумпованість у владних структурах держави; високий рівень безробіття та бідності громадян, невдоволення

суспільства, його поляризацію за майновим станом; концентрація на території держави великої кількості об'єктів підвищеної небезпеки, що можуть стати водночас осередками терористичних актів; участь України у багатьох миротворчих операціях; географічна наближеність до держав, де регулярно спостерігаємо хвилю терористичних актів, слабкий контроль за нелегальною міграцією тощо [21, с. 467].

Попри це у 1990-х роках ХХ століття в Україні систематичний і організований тероризм ще не набув великого масштабу. Загострення ситуації починається з 2004 року, коли у політичному житті України чітко окреслилась проблема політичних відмінностей окремих регіонів. Ці відмінності, до того ж набули характеру соціо-політичного поділу в основі якого перебували регіональні особливості.

С. Телешун звертає увагу на існування в Україні дев'яти головних опосередкованих передумов можливого виникнення і розвитку тероризму: політична нестабільність, існування конфліктів у релігійному середовищі, незадовільний стан екології, міжкланові конфлікти, низький рівень медичного обслуговування, наявність військової бази ВМС РФ на території України, висока концентрація в регіоні об'єктів підвищеної небезпеки, етнічні протиріччя в окремих регіонах України, незахищеність інформаційного простору України [Див.: 22, с. 67-68].

Про прихований характер існування тероризму в Україні говорив ще у 2010 році колишній офіцер військової розвідки, аналітик С. Коваленко. На той час, на його думку, тероризм просто не проявив себе повною мірою. Він наголошував на необхідності проведення системи спеціальних заходів, насамперед силами вітчизняних спецслужб. «Інакше, – відзначає експерт, – якщо у нас стануться вибухи як у Москві, – робити щось буде вже запізно» [24].

Як свідчить статистика, щороку в Україні зростала кількість терактів. До останнього часу вони, як правило, були пов'язані із вимаганнями грошей та з'ясуванням стосунків між конкурентами. Так, у м. Вінниця протягом 2002-2003 років сталося три вибухи у маршрутках, які забрали життя двох жінок та понад двадцять людей зазнали опіків. В усіх трьох випадках правоохоронці знайшли залишки вибухового пристрою, проте ні замовників, ані виконавців терактів не знайшли. Відповідно було висунуто версію, що причиною вибухів стали «розбори» між маршрутниками [26].

Особливо вибуховим виявився 2011 рік. Уже 20 січня 2011 року лунають перші вибухи в м. Макіївка (Донецька область). Перший вибух пролунав біля торговельного центру,

другий – біля входу до державного підприємства «Макіїввугілля». Ніхто не постраждав. На місці події знайшли записку, у якій терористи вимагали 4 мільйони євро, погрожуючи продовжити тероризувати місто, у разі якщо їхніх вимог не виконують. Злочин було розкрито, двох осіб затримали за підозрою у скоєнні злочину та засудили до позбавлення волі [26].

За подібним сценарієм відбулися 21 жовтня теракти й у м. Запоріжжя, де на місці злочину охоронцем супермаркету була знайдена записка із вимогами переказати на зазначені рахунки 5 мільйонів євро. У разі невиконання вимог погрожували подовжити серію вибухів. Незадовго до цього вибух лунає у центрі м. Харків, де на місці злочину також знайшли записку у якій невідомі вимагали грошей у керівництва області.

16 листопада у Дніпропетровську розірвалася урна для сміття. В результаті загинув 27-річний фінансовий директор дніпропетровської фірми. Слідчі заявили, що жертва була випадкова [26].

Крах режиму В. Януковича та усунення його від влади означали втрату контролю Російської Федерації над Україною. Відчувши це, російське керівництво в особі В. Путіна вдалося до збройної агресії, результатом якої стала анексія Криму та активізація терористичних і сепаратистських рухів на території Донецької та Луганської областей, утворення квазідержав ДНР та ЛНР.

Сучасна історія знає багато прикладів використання міжнародного терору та тероризму для руйнування існуючих суспільно-політичних і державних структур, порушення сталого військово-політичного балансу, зміни зон інтересів тощо [Див.: 14]. На думку колишнього прем'єр-міністра А. Яценюка, тероризм проти України використовує сьогодні Російська Федерація. «Крім експорту нафти та газу, – відзначав він, – Росія почала експортувати тероризм в Україну. І лише одна країна в світі, а це Росія, не бачить того, що російські диверсійні групи скоюють терористичні акти на території України» [17]. Він ще у квітні 2014 року наголошував на присутності російських розвідувально-диверсійних сил, які разом із місцевими терористами знищували українських військовослужбовців та цивільне населення.

Про те, що усі терористичні акти як на окупованій території, так і на підконтрольній Україні проходять під керівництвом російських спецслужб, а терористичні угруповання отримують фінансування та зброю з Росії зазначав й колишній очільник Служби безпеки України В. Наливайченко. За його словами їхні штаби розгорнуто в Донецьку та Луганську [23].

Участь Російської Федерації в агресії проти України про-вокує численні терористичні акти на території як Донецької та Луганської областей, так і в сусідніх із ними областями. С. Дрьомов та В. Тимошенко наголошують на істотному збільшенні кількості скоєних терористичних злочинів в 2014-15 роках порівняно з попередніми, зазначаючи, що у 2013 р. їх було зареєстровано лише 10 [8].

Лише за один рік – з лютого 2014 р. по березень 2015 р., СБУ розпочала провадження щодо 1 тис. терактів та 62 диверсій, що були скоєні на території України. За словами начальника Головного слідчого управління СБУ В. Вовка, за всю історію України, і навіть за всю історію СРСР, такої кількості терактів не було загалом [9]. За два роки (березень 2014 р. – грудень 2015 р.) СБУ відкрила близько 2000 кримінальних проваджень за статтею «створення терористичної групи чи терористичної організації» та ще майже 250 – за фінансування тероризму [19].

У ніч на 14 червня 2014 року відбувся чи не найперший теракт, який шокував усе українське суспільство і в результаті якого відбулися перші кадрові зміни в збройних силах України. Пострілом із зенітного ракетного комплексу при заході на посадку на аеродром у Луганську був збитий військово-транспортний літак Повітряних сил ЗСУ Іл-76. В результаті падіння літака загинули 40 український військовослужбовців та 9 членів екіпажу [5].

17 липня 2014 року відбувся теракт міжнародного рівня, який, на думку експертів, мав відіграти роль приводу для вторгнення в Україну російських військ. Цього дня бойовиками був збитий пасажирський авіалайнер Boeing 777 малайзійських авіаліній. За різними версіями бойовики намагались збити або український транспортний військовий літак, або ж російський пасажирський літак компанії Аерофлот [13; 20]. Проте, зрозумівши, що вони збили пасажирський літак міжнародного сполучення, терористи усіяко почали заперечувати свою будь-яку причетність до цієї трагедії через російські ЗМІ. Ця трагедія, скоріше за все, увійде в історію військового протистояння як одна з найбільших катастроф літаків цивільної авіації.

Наприкінці грудня 2014 року в містах України відбулася ціла низка терористичних актів, одним з яких був підлив вибухівки під вантажним потягом в Одесі. Одещина виявилася найбільш привабливою для диверсантів, які активізували тут свою діяльність ще з кінця вересня (як мінімум 6 вибухів) – підриви запасної залізничної колії, гранати в барі, магазину патріотичних сувенірів, центру волонтерської допомоги бійцям АТО та інші.

Ще до початку 2015 року сталося принаймні сім диверсій і у Харкові. Ще у вересні тут з гранатомета обстріляли військкомат, у листопаді стався вибух на залізничній станції, ще один біля військової частини. 19 січня стався вибух (його кваліфікували як теракт) біля приміщення Московського районного суду. Інцидент стався після завершення слухання судової справи над активістом Майдану. Кількість поранених склала 14 осіб.

За цей час кілька потужних вибухів пережив Маріуполь де було підірвано два мости [25].

13 січня 2015 року відбувся один із найзухваліших, на думку експертів, терактів за час АТО. Стався він під час обстрілу блокпосту під м. Волновахою. Як повідомили вітчизняні ЗМІ, бойовики, знаючи про рух цивільного транспорту, навмисно використали важку зброю. Під час обстрілу, бойовики поцілили у автобус із пасажирами, що рухався маршрутом з Донецька до Златоустівки й саме в цей час проходив паспортний контроль на блокпосту. У результаті обстрілу 10 пасажирів загинули, 13 – зазнали поранень. Рух трасою Донецьк-Маріуполь був призупинений [12]. Як повідомив у Верховній Раді начальник головного командного центру Генштабу генерал Б. Бондар, терористи завдали удару по цивільним громадянам, щоб спровокувати відповідь українських військових по Докучаєвську, де були російські журналісти [1].

Про прояви тероризму в сучасній Україні свідчить й те, що 27 січня Верховна Рада України визнала Російську Федерацію країною-агресором, а «ДНР» та «ЛНР» – терористичними організаціями [4].

22 лютого 2015 року, в річницю перемоги «Революції Гідності», у Харкові під час ходи колони активістів на підтримку єдності України та на вшанування пам'яті Небесної сотні біля Палацу спорту, пролунав вибух протипіхотної міни з радіокерованим пристроєм, що була захована у сніговому кучугурі. У результаті загинуло 4 особи, ще 9 отримали поранення.

Не зважаючи на все це, колишній заступник голови СБУ В. Ягун (з березня 2014 по червень 2015 року) заявляв, що Служба безпеки України не вважала системними теракти в українських містах. Він зазначав, що СБУ має у своєму розпорядженні докази причетності до цих терактів спецслужб Росії, проте вони були лише способом відволікання уваги від дій у зоні антитерористичної операції (АТО). Водночас В. Ягун зауважив, що українські правоохоронці досить успішно нейтралізують диверсійні групи супротивника і припиняють більшість терактів [18].

З середини 2015 року бойовики терористичної організації «ЛНР» намагалися використати у терористичній діяльності, спрямованій проти сил антитерористичної операції та мирного населення, безпілотник здатний нести до 100 кг бомбового навантаження. Співробітникам СБУ тоді вдалося заблокувати спробу переправити до ЛНР комплектуючі для безпілотних літальних апаратів [3]. Проте уже у лютому 2016 року відбулася подія, що змусила певні ЗМІ заговорити про «новий поворот у гібридній війні». Цією подією стали атаки безпілотних літальних апаратів на об'єкти Міністерства оборони України, що знаходилися на значній відстані від лінії розмежування. Так, спочатку було скинуто запалювальну суміш на армійські склади 72-ї механізованої бригади у Запорізькій області, а за добу були атаковані з повітря об'єкти 93-ї механізованої бригади на Донеччині [7]. 17 травня за кілька десятків кілометрів від м. Маріупіль БПЛА терористів скинув запальні гранати на одну з українських військових частин у зоні АТО [2].

Отже, до останнього часу в Україні були відсутніми відкриті прояви тероризму та не було виявлено терористичних організацій, які б орієнтувалися на повалення державного ладу. Проблема тероризму перебувала у межах кримінального всередині країни та діяльності закордонних терористичних організацій на території України. Поштовхом для змін у характері тероризму та його значного поширення стає крах режиму В. Януковича, усунення його від влади, а отже й втрата контролю з боку російського керівництва. Наслідками цього стають: зброяна агресія з боку Російської Федерації, анексія Криму, активізація терористичних і сепаратистських рухів на території Донецької та Луганської областей, утворення квазі-держав ДНР та ЛНР. Крім того, прослідковується хвилеподібна динаміка зростання кількості вчинених терористичних злочинів, а також пошук нових засобів їх здійснення.

Список використаних джерел:

1. Автобус з цивільними під Волновахою розстріляли задля російських журналістів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://espreso.tv/news/2015/01/13/avtobus_z_cyvilnymy_pid_volnovakhoyu_rozstrilyaly_zadlya_rosiyskykh_zhurnalistiv
2. Атака дрона-диверсанта на Донбасі: українські військові показали відео наслідків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unian.ua/war/1348403-ataka-drona-diversanta-na-donbasi-ukrajinski-viyskovi-pokazali-video-naslidkiv.html>
3. Бойовики «ЛНР» намагалися виготовити для терактів безпілотник з вибухівкою [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

- http://espresso.tv/news/2015/06/25/boyovyky_quotlnrquot_namagalys_vygotovyty_bezpilotnyk_dlya_teraktiv
4. Верховна Рада визнала «ДНР» і «ЛНР» терористичними організаціями, а Росію – агресором [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dailyviv.com/news/polityka/verkhovna-rada-vyznala-rosiyu-krayinoyu-ahresorom-a-dnr-i-lnr-terorystychny-mu-orhanizatsiyamy-15350>
 5. Военная прокуратура открыла дело против украинских силовиков из-за сбитаго в Луганске самолета [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ru.tsn.ua/politika/voennaya-prokuratura-otkryla-delo-protiv-ukrainskih-silovikov-iz-za-sbitogo-v-luganske-samoleta-372197.html>
 6. Гумбатов Т. Терор і тероризм: площина понятійної взаємодії / Турал Гумбатов // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 22: Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. – 2013. – Вип. 10. – С. 36-41. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nchnpu_022_2013_10_8.pdf
 7. Дрони – потужна зброя [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://yuchansson.blogspot.com/2016/03/blog-post_409.html
 8. Дрьомов С. Карати не можна помилувати, або Сучасний стан протидії тероризму в Україні [Електронний ресурс] / Сергій Дрьомов, Володимир Тимошенко // Дзеркало тижня. Україна. – 2015. – 27 листопада. – Режим доступу: <http://gazeta.dt.ua/internal/karati-ne-mozhna-pomiluvati-abo-suchasniy-stan-protidiyi-terorizmu-v-ukrayini-.html>
 9. За рік в Україні зафіксовано рекордну кількість терактів – СБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unian.ua/society/1057046-za-rik-v-ukrajini-zafiksovano-rekordnu-kilkist-teraktiv-sbu.html>
 10. Закон України «Про боротьбу з тероризмом» № 638-IV від 20.03.2003 р. [Електронний ресурс] / Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 25. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/638-15>
 11. Канцір В. Сутнісний та змістовий аспекти політичного тероризму [Електронний ресурс] / В. С. Канцір // Часопис Київського університету права. – 2010. – №2. – С. 266-270. – Режим доступу: http://kul.kiev.ua/images/chasop/2010_2/266.pdf
 12. Кривавий теракт під Волновахою – подробиці з місця злочину [Електронний ресурс]. – Ресурс доступу: <http://www.5.ua/ukrayina/krivavii-terakt-pid-volnovahou--podrobici-z-miscya-zlochiny-67185.html>
 13. Крушение Boeing: кто и как совершил теракт в Донецкой области [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://focus.ua/country/310796/>
 14. Маляр Г. Сучасні прояви політичного тероризму (кримінологічний аспект) [Електронний ресурс] / Г. В. Маляр // Часопис Ака-

- демії адвокатури України. – 2011. – №2. – С. 1-6. – Режим доступу: <http://www.aau.edu.ua/e-journal/2011-2/11mgvtka.pdf>
15. Марченко А. Аналіз факторів виникнення та ескалації тероризму в сучасному світі / А. В. Марченко // СОЦІОПРОСТІР : міждисциплінарний збірник наукових праць з соціології та соціальної роботи. – 2010. – №1. – С. 61-65.
 16. Новоскольцев Г. Глобальний тероризм як метод політичної боротьби і форма насильства [Електронний ресурс] / Г. Б. Новоскольцев // Політологічні записки. – 2013. – № 7. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Polzap_2013_7_32.pdf
 17. Россия экспортирует терроризм в Украину – Яценюк [Електронний ресурс] / Независимое бюро новостей. – Режим доступа: <http://nbnews.com.ua/ru/news/118755/>
 18. СБУ не вважає системними теракти в Україні [Електронний ресурс] // Українська правда – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/news/2015/01/20/7055771/>
 19. СБУ розповіла, скільки терористів зловила за 2015 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://novynarnia.com/2016/02/11/sbu-rozpovila-skilki-teroristiv-zlovila-za-2015-rik/>
 20. Сепаратисты вместо Боинга планировали сбить самолет Аэрофлота – СБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://korrespondent.net/ukraine/politics/3402833-separatysty-vmesto-boynha-planirovaly-sbyt-samolet-aeroflota-sbu>
 21. Сукмановська А. Щодо причин виникнення та поширення тероризму / А. М. Сукмановська // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. – 2014. – № 2. – С. 460-470.
 22. Телешун С. Сучасний тероризм: українські реалії [Електронний ресурс] / Сергій Телешун // Політичний менеджмент. – 2005. – № 1 (10). – С. 163-169. – Режим доступу: <http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=1&n=36&c=674>
 23. Теракти в Україні проходять під керівництвом російських спецслужб – Наливайченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://test1.hromadske.tv/politics/terakti-v-ukrayini-prokhodyat-pid-kerivnitstvom-ro/>
 24. Тероризм в Україні: проблема чи примара? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dsaua.org/index.php?option=com_content&view=article&id=63%3A2010-10-16-03-45-26&catid=66%3A2010-12-13-08-48-53&Itemid=90&lang=uk
 25. У мирних містах України провокатори влаштовують вибухи. Інтерактивна мапа диверсій і терактів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tsn.ua/politika/u-mirnih-mistah-ukrayini-provokatori-vlashtovuyut-vibuhi-interaktivna-mapa-diversiy-i-teraktiv-399596.html>
 26. 2011 рік став найбільш вибуховим в Україні: історія терактів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tsn.ua/ukrayi->

na/2011-rik-stav-naybilsh-vibuhovim-v-ukrayini-istoriya-teraktiv.html

The article analyzes the political terrorism as one of the greatest threats to the security of the modern world. The features of political terrorism. The analysis conditions and terrorism in modern Ukraine. Identified and traced changes in the nature of terrorist activities on the territory of Ukraine.

Key words: terror, terrorism, political terrorism, Ukraine.

Отримано: 15.06.2016

УДК 352.07:342:658.3

В. Г. Чабанов

ЕТИКА НОВОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ЯК PUBLIC SERVICE

Висвітлено сутність і зміст етики територіальної громади в контексті публічного управління, яке реалізовується через нові стандарти взаємодії, політичної поведінки громадян і місцевих управлінців.

Ключові слова: етика територіальної громади, політична етика, етика публічного управління, моральні принципи, етичні принципи, політична моральність.

В умовах проголошення концепту децентралізації та поступового впровадження довгоочікуваних реформ місцевого самоврядування постає потреба у формуванні нової філософії управління територіальною громадою.

Такі процеси актуалізують вироблення й засвоєння нових етичних стандартів політичної поведінки інституцій місцевого управління. Євроінтеграційні процеси, які в Україні набирають обертів, потребують перетворень не тільки соціально-економічних умов децентралізації, а й сфери демократизації місцевого управління.

В контексті сучасних вимог часу і конкретних дієвих кроків децентралізації розширюються повноваження, але й разом з тим, підвищується відповідальність місцевих громад за розвиток конкретного села, селища й міста. У такому перебігу подій виникає необхідність використання інноваційних підходів (в тому числі етичних) до ефективного управління задля соціально-економічного й етнокультурного поступу суспільства.

Морально-етичний аспект публічної служби є важливим з огляду на активізацію громадськості, прагненням громадян отримати якісні послуги, відкриту інформацію про прийняті політичні рішення. За словами дослідниці Н. Ахрипової.